

MAANPUOLUSTUSKORKEAKOULU

ASELAJITAUSTAN ANTAMAT VALMIUDET SOTATAIDON KOULUTUKSEEN MAASOTALINJAN PERUSOPINNOISSA

Sotatieteiden kandidaatin opinnäytetyö

Kadetti Hiltunen MS

Kadettikurssi 93

Jääkäriopintosuunta

Huhtikuu 2009

MAANPUOLUSTUSKORKEAKOULU

Kurssi	Linja
93. Kadettikurssi	Jääkäriopintosuunta
Tekijä	
Kadetti Miika Hiltunen	
Työn nimi	
ASELAJITAUSTAN ANTAMAT VALMIUDET SOTATAIDON KOULUTUKSEEN MAASOTALINJAN PERUSOPINNOISSA	
Oppiaine, johon työ liittyy	Säilytyspaikka
Sotilaspedagogiikka	Kurssikirjasto (MpKK:n Kirjasto)
Aika Huhtikuu 2009	Tekstisivuja 25 Liitesivuja 0
<p>Tiivistelmä</p> <p>Maasotalinjan perusopintoja suorittavat kadetit edustavat varusmiesaikaiselta koulutukseltaan eri aselajeja. Maasotalinjan sotataidon opinnoissa käsitellään jääkärijoukkueen taistelua, jolloin eri aselajeista tulevilla kadeteilla on erilaiset lähtötiedot joukkueen suuruisen osaston taistelusta ja valmiudet sotataidon opintoihin ovat erilaiset.</p> <p>Tutkimuksessa selvitetään millaiset valmiudet eri aselajeissa suoritettu joukkueenjohtajakoulutus antaa maasotalinjan perusopintojen sotataidon opintoihin. Tutkimusmenetelmänä käytetään aineistolähtöistä analyysia. Tutkimuksessa selvitetään sotataidon opintojen sisältö ja kuinka eri aselajeissa suoritettu joukkueenjohtajakoulutus palvelee kyseisiä opintoja. Tutkimuksessa koulutusta ja sen antamia valmiuksia tarkastellaan kognitiivisen oppimispsykologian näkökulmasta. Vastaavaa tutkimusta aiheesta ei ole aiemmin tehty.</p> <p>Tutkimuksen perusteella voidaan todeta, että jääkäriaselajissa suoritetusta joukkueenjohtajakoulutuksesta saatuja tietoja ja taitoja voidaan suoraan käyttää hyväksi sotataidon opinnoissa muiden tarkastelluiden aselajien antaessa valmiuksia yleisemmällä tasolla.</p>	
Avainsanat: Kognitiivinen oppimispsykologia, Reserviupseerikoulutus, Maasotalinja	

SISÄLLYS

1. JOHDANTO	4
1.1. Tutkimuksen taustat	4
1.2. Tutkimusongelmat	5
1.3. Tutkimusmenetelmä	5
1.4. Tutkimuksen rajaus	6
1.5. Tutkimuksen viitekehys	7
2. SOTATAIDON OPINNOT JA RESERVIUPSEERIKOULUTUS	8
2.1. Sotatieteiden kandidaatin tutkinto	8
2.2. Maasotakoulu	9
2.3. Maasotalinja	10
2.4. Taistelun perusteet 1 ja 2 -opintojaksojen toteutus	10
2.5. Reserviupseerikoulu	10
2.6. Reserviupseerikoulutuksen päämäärä	11
3. KOULUTETTAVAN VALMIUKSIA SELITTÄVÄT TEKIJÄT	12
3.1. Sotilaskoulutus	12
3.2. Oppiminen	13
3.3. Kognitiivinen oppimispsykologia	14
3.4. Muisti	14
3.5. Skeemat	15
4. JOUKKUEENJOHTAJAKOULUTUKSEN TOTEUTUS ERI ASELAJEISSA	16
4.1. Maasotalinjalla tarvittavat valmiudet	17
5. RESERVIUPSEERIKOULUTUKSEN ANTAMAT VALMIUDET SOTATAIDON OPINTOIHIN	18
5.1. Vihollinen	19
5.2. Omat joukot	20
5.3. Puolustus	21
5.4. Hyökkäys	22
5.5. Marssi	23
6. TUTKIMUKSEN TULOKSET	23
6.1. Johtopäätökset	23
6.2. Pohdinta	25
LÄHTEET	26

ASELAJITAUSTAN ANTAMAT VALMIUDET SOTATAIDON KOULUTUKSEEN MAASOTALINJAN PERUSOPINNOISSA

1. JOHDANTO

1.1 Tutkimuksen taustat

Tutkimuksen tavoitteena on selvittää eri aselajitaustojen antamia valmiuksia maasotalinjan perusopintojen sotataidon opetukseen. Maasotalinjan perusopinnot suorittavat kaikki upseereiksi opiskelevat kadetit, jotka tulevat valmistuttuaan palvelemaan maavoimissa. Maavoimiin kuuluu monia eri aselajeja, aivan kuten Kadettikoulussa opiskelevat kadetit edustavat varusmiesaikaiselta koulutukseltaan eri aselajeja. Maasotalinjan perusopintojen keskiössä on jääkärijoukkueen taistelu komppanian osana, ja siksi on mahdollista, että jääkäriaselajissa suoritetusta varusmiespalveluksesta on hyötyä maasotalinjan sotataidon opinnoissa. Tässä tutkimuksessa onkin tarkoituksena tieteellisesti selvittää, millaisia valmiuksia jääkäriaselaji antaa maasotalinjan sotataidon opintoihin verrattuna muiden aselajien antamiin valmiuksiin.

Tämä tutkimusaihe on valittu eri aselajeissa annettavan joukkueenjohtajakoulutuksen tutkimiseksi ja tarkoituksena on selvittää miten eri aselajeissa saatu joukkueenjohtajakoulutus palvelee kadettikoulutusta maasotalinjan perusopinnoissa. Kyseistä aihetta ei ole aikaisemmin tutkittu, ja on tärkeää tutkia, millaiset lähtötiedot kadeteilla on ennen maasotalinjan opintojen alkamista sotataitoon verrattavista opinnoista.

1.2 Tutkimusongelmat

Eri aselajeissa koulutuksen saaneiden kadettien valmiuksien kartoittamiseksi tutkimuskysymykset on muotoiltu seuraavasti:

Millaiset valmiudet jääkäriaselajissa suoritettu joukkueenjohtajakoulutus antaa maasotalinjan perusopintojen sotataidon opintoihin?

Millaiset valmiudet sotilaspoliisi- ja pioneeriaselajissa suoritettu joukkueenjohtajakoulutus antaa maasotalinjan perusopintojen sotataidon opintoihin?

Tutkimuksen tarkoituksena on löytää vastaukset näihin kysymyksiin määrittelemällä aihepiiriin liittyvät käsitteet ja tutkimalla, mitä eri aselajien joukkueenjohtajakoulutus sisältää. Tarkoituksena on määrittää, millaiset perusteet eri aselajeissa palvelleet saavat maasotalinjalla aloitettaviin sotataidon opintoihin. Työssä tarkastellaan maasotalinjan perusopintojen sotataidon opintojen sisältöä ja niitä tiedollisia ja taidollisia perusteita, joita eri aselajeissa suoritettu joukkueenjohtajakoulutus antaa kyseisiin opintoihin. Perimmäisenä tarkoituksena on kartoittaa, tulisiko muista kuin jääkäriaselajista tulevalle opiskelijalle antaa lisäopetusta ennen varsinaisen opiskelun alkamista, jotta eri aselajien kadetit olisivat tiedoiltaan ja taidoiltaan samalla tasolla ennen varsinaisen koulutuksen alkamista. Vastaukset näihin kysymyksiin on haettu analysoimalla reserviupseerikoulussa annettavaa joukkueenjohtajakoulutusta eri aselajeissa viikko-ohjelmien ja opetussuunnitelmien pohjalta ja vertaamalla niitä maasotalinjan opetussuunnitelmiin ja viikko-ohjelmiin. Tämän tutkimuksen näkökulmasta johtuu, että valmiuksilla tarkoitetaan koulutuksesta oppijalle muodostunutta organisoitunutta skeemaa, jota voidaan hyödyntää tulevissa oppimistapahtumissa.

1.3 Tutkimusmenetelmä

Tässä tutkimuksessa on käytetty laadullista tutkimusotetta. Laadullisessa tutkimuksessa tutkija pyrkii muodostamaan keräämänsä aineiston pohjalta kattavan ja kokonaisvaltaisen kuvan tutkittavasta ilmiöstä. Tavoitteena on pyrkiä ymmärtämään ilmiötä syvemmin monesta eri näkökulmasta. Laadullisessa tutkimustyössä tutkittavalle ilmiölle ei määritellä tiukkoja ennakko-olettamuksia, vaan ilmiön syyt ja seuraukset pyritään löytämään tutkimustyön edetessä analysoimalla kerättyä materiaalia. (Hirsjärvi & Huttunen 1999, 201–202.) Tässä tutkimuksessa kerätty materiaali on analysoitu käyttämällä sisällönanalyysia.

Sisällönanalyysissä on tarkoituksena luokitella ja tiivistää kerättyä aineistoa helposti käsiteltävään muotoon, jotta aineistosta kyetään tekemään päätelmiä. Tarkoituksena on jäsenellä informaatio loogiseksi kokonaisuudeksi, aineiston sisältämää tietoarvoa kadottamatta. (Tuominen 2007).

Sisällönanalyysissä aineisto saadaan muokattua loogiseen ja helposti käsiteltävään muotoon, mutta se ei anna varsinaisia tuloksia aineistosta. Päätelmissä ja johtopäätöksissä tutkijan on keskityttävä pohtimaan mitä tuloksia aineistosta nostetaan esille eikä tyydyttävä vain järjestelemään kerättyä aineistoa uuteen muotoon. Laadullisen tutkimuksen luonteen mukaisesti tutkijan tekemissä johtopäätöksissä on tutkimuksen suurin anti. (Tuomi & Sarajärvi 2004, 105–106, 110.)

Tässä tutkimuksessa käsiteltävät asiakirjat on analysoitu aineistolähtöisen analyysin periaatteiden mukaisesti. Aineistolähtöinen analyysi on valittu tutkimukseen, koska sen avulla aineistosta on voitu löytää tutkimukselle olennaiset tiedot, vertailla koulutusta eri yksiköissä ja maasotalinjalla, sekä järjestää analysoitavat asiakirjat helposti käsiteltävään muotoon. Maasotalinjan sotataidon opinnot ja reserviupseerikurssilla annettava koulutus on luokiteltu pää- ja alaluokkiin koulutuksen sisällön perusteella. Luokittelun jälkeen reserviupseerikoulutuksen eroavaisuuksia eri aselajeissa, sekä koulutuksen antamia valmiuksia on tarkasteltu eri alaluokkien tarkempaan sisältöön perehtymällä ja vertaamalla reserviupseerikoulutuksen sisältöä sotataidon opintojen sisältöön. Sotataidon opintoihin saatavia valmiuksia on näin voitu tarkastella teoreettisesta näkökulmasta ja etsiä vastauksia tutkimuskysymyksiin.

1.4 Tutkimuksen rajaus

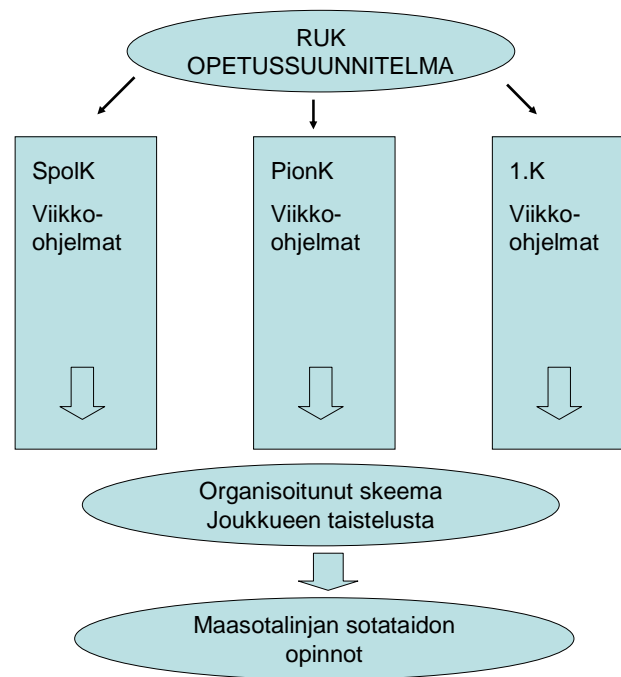
Tutkimuksessa käsitellään 93. Kadettikurssin maasotalinjan perusopintojen sotataidon opintoja. Kadettikurssi 93 on valittu sen vuoksi, että kurssi on ensimmäinen uusimuotoista upseerikoulutusta ja sen toteuttamisajankohta sopii hyvin tämän tutkimuksen tekemiseen. Tutkimuksessa tarkastellaan Reserviupseerikoulun antamaa joukkueenjohtajakoulutusta, koska reserviupseerikurssilta valmistuvat reserviupseerit muodostavat pääosan maamme joukkueenjohtajakoulutuksen saaneista. Lisäksi Kadettikouluun valitut reserviupseerit saavat ennen upseerikoulutuksen alkua joukkueenjohtajakoulutuksen, joka sisältää perusteet jääkärijoukkueen taistelusta ja johtamisesta. Näin ollen on perusteltua jättää tarkastelematta joukkueenjohtajakurssin käyneitä aliupseeritaustaisia tässä tutkielmassa. Tutkimuksessa tarkastellaan reserviupseerikoulussa tapahtuvaa joukkueenjohtajakoulutusta, eikä siinä oteta

huomioon upseerikokelaiden johtajakautta. Johtajakauden huomioiminen ei ole mahdollista tälle työlle asetettujen vaatimusten puitteissa. Työssä käsitellään reserviupseerikurssia 232 sen sopivan ajankohdan ja kyseiseltä kurssilta saatavan materiaalin takia.

Tutkimuksen teoreettisen viitekehyksen muodostaa kognitiivinen oppimispsykologia. Kyseinen teoria on valittu tähän tutkimukseen, koska sen kautta voidaan selittää jo opitun tiedon hyväksi käyttämistä uuden oppimisessa. Tutkimuksessa ei käsitellä oppimista ja muistia yleisesti vaan sitä tarkastellaan kognitiotieteen näkökulmasta, minkä vuoksi olen analysoinut tutkimusta varten keräämäni aineiston kognitiivisen oppimispsykologian näkökulmasta. Reserviupseerikurssin eri yksiköiden koulutusta on tarkasteltu viikko-ohjelmien perusteella, koska yksiköissä ei tehdä pedagogisia käsikirjoituksia. Tälle työlle asetettujen vaatimusten sekä ajankohdan vuoksi ei ole mahdollista seurata kurssin kaikkia opetustapahtumia ja siksi työssä on päädytty viikko-ohjelmien analysointiin. Koska viikko-ohjelmiin kirjattu opetuksen sisältö voi poiketa toteutuneesta opetuksen sisällöstä, tämä tutkimus on lähtökohdiltaan teoreettinen.

1.5 Tutkimuksen viitekehys

Reserviupseerikoulussa upseerioppilaille opetetaan perusteet oman aselajin mukaisen joukkueen taistelusta ja johtamisesta. Kadettikoulun yhtenä pääsyvaatimuksena on suoritettu joukkueenjohtajakoulutus, jossa aselajitaustalla ei ole merkitystä. Maasotalinjalla, jonka kaikki maavoimien kadetit suorittavat, pääteemana on jääkärijoukkueen taistelu komppanian osana joukkueenjohtajan näkökulmasta. Jääkäriaselajissa joukkueenjohtajakoulutuksensa saanut opiskelija on käsitellyt jääkärijoukkueen toimintaa jo ennen maasotalinjan opintoja. Muista aselajeista tulevilla opiskelijoilla on perusteet joukkueen suuruisen joukon taistelusta ja toiminnasta, muttei jääkärijoukkueen taistelusta. Millaiset valmiudet reserviupseerikoulutus eri aselajeissa antaa maasotalinjan perusopintojen sotataidon opintoihin? Olennaisena tekijänä on selvittää, miltä tasolta maasotalinjan opetuksessa lähdetään ja millaiset tiedolliset ja taidolliset valmiudet eri aselajien reserviupseerikoulutus on antanut maasotalinjan perusopintoja ajatellen.

KUVIO 1. Tutkimuksen viitekehys.

2. SOTATAIDON OPINNOT JA RESERVIUPSEERIKOULUTUS

2.1 Sotatieteiden kandidaatin tutkinto

Sotatieteiden kandidaatin opinnot alkavat kaikkien opiskelijoiden yhteisillä opinnoilla Maanpuolustuskorkeakoulussa. Opinnot sisältävät yleisopintoja, kieli- ja viestintäopintoja ja sotatieteiden oppiaineiden perusteita. Yhteisten opintojen jälkeen opinnot jatkuvat ensimmäisenä opiskeluvuotena puolustushaaroittain huhtikuusta elokuuhun puolustushaarakouluissa. Puolustushaarakouluissa opintojen pääpaino on perusopinnoissa ja oman puolustushaaran sotilasammattillisten opintojen opiskelussa. Toinen opiskeluvuosi suoritetaan Maanpuolustuskorkeakoulussa, jossa oppiaineiden perusopinnot jatkuvat ja opiskelijat valitsevat pää- ja sivuaineensa. Toisena vuonna opiskellaan loppuun perusopinnot ja aloitetaan samalla aineopintojen opiskelu. Kolmas vuosi sisältää aineopintoja, aselaji- ja toimialaopintoja ja sotilasammattillisia opintoja. Opinnot suoritetaan puolustushaara, aselaji- ja toimialakouluissa. Opintojen päätösjakso toteutetaan kolmannen vuoden lopussa Maanpuolustuskorkeakoulussa. (Maanpuolustuskorkeakoulun opinto-opas 2008–2009 Sotatieteiden kandidaatin ja maisterin tutkinnot, 42.)

2.2 Maasotakoulu

”Maasotakoulu on maavoimien komentajan alainen Lappeenrannassa sijaitseva puolustushaarakoulu ja jalkaväen aselajikoulu. Maasotakoulu järjestää sotatieteiden kandidaatin ja maisterin tutkintoon kuuluvia opintoja, puolustusvoimien palkatun henkilöstön täydennyskoulutusta sekä kouluttaa varusmiehiä ja reserviläisiä. Sotatieteiden kandidaatin ja maisterin tutkintojen maasotalinjan sekä jääkäri-, kranaatinheitin- ja tiedustelulinjojen opetuksen järjestää korkeakouluosasto.” (Maanpuolustuskorkeakoulun opinto-opas 2008–2009 Sotatieteiden kandidaatin ja maisterin tutkinnot, 20.)

2.3 Maasotalinja

Maavoimissa palvelevat kadetit, lukuun ottamatta ilmatorjuntalinjan kadetit, suorittavat ensimmäisen opiskeluvuoden puolustushaarakakson Maasotakoululla. Tässä tutkimuksessa käsiteltävän Maasotalinjan perusopinnot toteutettiin Maasotakoulussa 2.4–2.9.2007, ja opinnoista vastasi Maasotakoulun korkeakouluosasto. Maasotalinjan perusopinnot sisälsivät seuraavat opintojaksot:

Sotataito:

- 2A02 Taistelun perusteet 1 (5 op)
- 2A03 Taistelun perusteet 2 (5 op)

Sotatekniikka:

- 4A05 Soveltavan matematiikan perusteet (2/3 op)
- 4A06 Soveltavan fysiikan perusteet (2/3 op)

Johtaminen:

- 1A04 Johtajuuden kehittämisen perusteet (1 op)

Sotilaspedagogiikka:

- 3A04 Koulutustaidon erikoistavat opinnot (8 op)

Yleiset opinnot:

- Y06 Sotilasenglanti (2 op)(Maasotakoulun toimintakäsäky 2007 (MAASK kky AC6736/22.12.2006).)

Tässä tutkimuksessa keskitytään tarkastelemaan sotataidon opintojaksoja Taistelun perusteet 1 ja Taistelun perusteet 2.

2.4 Taistelun perusteet 1 ja 2 opintojaksojen toteutus

Maasotalinjan perusopintojen sotilasammattilliset opinnot sisältävät kaksi sotataidon opintojaksoa, Taistelun perusteet 1 ja 2. Opintojaksojen tarkoituksena on perehdyttää kaikki maavoimien kadetit jääkärijoukkueen taisteluun maavoimien perusyksikön toimintaympäristössä jääkärijoukkueen näkökulmasta tarkasteltuna. Opintojaksot toimivat toisiaan tukevin kokonaisuuksina, joissa koulutetaan jääkärijoukkueen puolustus, hyökkäys sekä marssi ja majoittuminen. Taistelun perusteet 1 -opintojakso painottuu jääkärijoukkueen marssiin, majoittumiseen ja puolustustaisteluun ja taistelun perusteet 2 -kurssilla keskitytään jääkärijoukkueen hyökkäykseen ja tukevien aselajien opetukseen. (Taistelun perusteet 1 (2A02) ja Taistelun perusteet 2 (2A03) pedagoginen käsikirjoitus.)

Taistelun perusteet 1 -opintojakson tärkeimpinä sisältöinä käsitellään Maanpuolustuskorkeakoulun opinto-oppaan 2008–2009 mukaan sodan ajan joukkueen toimintoja ja taistelua aina valmiuden kohottamisesta taistelutehtäviin. Toisena tärkeänä kokonaisuutena ovat vihollisen toiminta ja sen vaikutukset perusyksikön taisteluun. Opintojakson on tarkoitus antaa opiskelijoille valmiudet jääkärijoukkueen johtajan tilanteenarviointiin ja päätöksentekoon ja antaa kuva joukkueen suorituskyvystä puolustus- ja hyökkäystaistelussa. Taistelun perusteet 2 -opintojaksolla syvennyttään joukkueen taisteluun vaikuttaviin ja sitä tukeviin aselajitoimintoihin. Tarkoituksena on syventää opiskelijoiden osaamista taistelutoiminnan lainalaisuuksista erilaisissa toimintaympäristöissä jääkärijoukkueenjohtajan näkökulmasta.

2.5 Reserviupseerikoulu

Reserviupseerikoulu on Itä-Suomen sotilasläänin alainen joukko-osasto, joka järjestää kaksi kertaa vuodessa 14 viikkoa kestävä reserviupseerikurssin Haminassa. Reserviupseerikurssilla koulutetaan vuosittain n. 1 600 upseerioppilasta, jotka muodostavat pääosan sodanajan joukkueenjohtajista. Reserviupseerikurssin tehtävänä on kouluttaa sodanajan joukkueenjohtamisen perusteet, tärkeimpinä oppiaineinaan johtaja- ja aselajikoulutus. Koulutus toteutetaan yhdeksässä eri perusyksikössä, 1.K, 2.K, sissikomppania, sotilaspoliisikomppania, viestikomppania, tuliasemapatteri, tulenjohtopatteri, ilmatorjuntapatteri ja pioneerikomppania. (<http://www.mil.fi/maavoimat/joukot/ruk>.)

2.6 Reserviupseerikoulutuksen päämäärä

Reserviupseerikurssin tarkoituksena on kouluttaa upseerioppilaille tarvittavat perustiedot ja -taidot oman koulutushaaransa mukaisen joukkueen suuruisen osaston taistelusta ja sen johtamisesta. Tarkoituksena on myös antaa upseerioppilaille perusteet oman joukkueen kouluttamisesta. (PEKOUL – OS PAK A 01:05.01.01 varusmieskoulutuksen yleisjärjestelyt, 12.) Kurssin tavoitteena on antaa koulutettavalle sellaiset tiedolliset, taidolliset sekä asenteelliset valmiudet, että hän kykenee johtajakaudellaan kehittymään ja oppimaan oman sodanajan joukkonsa johtajana ja kouluttajana. (PEmaav-os PAK 2:1.2 maavoimien reserviupseerikurssin opetussuunnitelma.)

Sotataittoa vastaavina oppiaineina reserviupseerikoulussa voidaan pitää aselajioppia ja taktiikkaa. Reserviupseerikurssin tavoitteena on antaa upseerioppilaille sellaiset perusteet omasta aselajista ja puolustushaarasta, että harjaantuminen johtajakaudella omassa sodanajan tehtävässä on mahdollista ja järkevää. Taktiikan opetuksen tarkoituksena on antaa perusteet taktiseen päätöksentekoon ja päätösten toimeenpanemiseen taistelukentällä. (PEmaav-os PAK 2:1.2 maavoimien reserviupseerikurssin opetussuunnitelma.)

Aselajiopin tavoitteet:

- osaa koulutushaaransa mukaisen tyypillisen joukon kokoonpanon, aseistuksen ja suoritevaatimukset tyypillisissä tilanteissa, ottaen huomioon reserviupseerikurssilla olevan kaluston ja ajoneuvot
- osaa oman koulutushaaransa keskeiset perustaistelumenetelmät
- osaa koulutushaaransa mukaisen tyypillisen joukon huollon ja marssin johtamisen
- osaa taisteluteknisen yhteistoiminnan päätaistelulajeissa

Taktiikan koulutuksen tavoitteet:

- tuntee nykyaikaisen sodan kuvan ja taistelukentän asettamat vaatimukset omalle toiminnalle
- tuntee todennäköisen vastustajan organisaation ja toimintatavat tyypillisissä tilanteissa
- tuntee koulutushaaran tärkeimpien joukkojen organisaatiot ja käyttöperiaatteet perusyksikötasolla

- osaa taktisen johtamisprosessin siten, että kykenee tekemään menestykseen johtavia taktisia päätöksiä ennen taistelua ja kykenee toteuttamaan ne yhdessä alijohtajiensa kanssa

(PEmaav-os PAK 2:1.2 maavoimien reserviupseerikurssin opetussuunnitelma.)

Tässä kappaleessa selvitettiin pääpiirteissään mihin opintoihin tutkielmassa käsiteltävät opinnot kuuluvat ja mitä reserviupseerikoulutus yleisesti sisältää. Seuraavassa kappaleessa tarkastellaan tutkimuksen teoriaosuuden muodostavaa kognitiivista oppimispsykologiaa.

3. KOULUTETTAVAN VALMIUKSIA SELITTÄVÄT TEKIJÄT

3.1 Sotilaskoulutus

” Sotilaskoulutus on osa puolustusvoimien lakisääteisiä tehtäviä. Sotilaskoulutuksen tavoite on opettaa ja harjaannuttaa yksilöä sekä joukkoa kriisien tai sodan varalle.” (Kouluttajan opas 2006, 12.) Sotilaskoulutuksen tärkeimpänä päämääränä on opettaa koulutettaville tietoja ja taitoja, joita tarvitaan taistelukentällä selviytymiseen. Koulutuksella pyritään luomaan niin yksittäiselle taistelijalle kuin myös sotilasjoukolle riittävä osaaminen sodassa sekä erilaisissa kriiseissä. Koulutuksen onnistumisen takia on tärkeää, että opiskelijalle kyetään kouluttamaan riittävä ymmärrys nykyaikaisesta taistelukentästä, sodan perusolettamuksesta ja kriisinhallinnan erilaisuudesta. (Halonen 2007, 37.)

Sotilaskoulutuksen tarkoituksena on saada aikaan pysyviä vaikutuksia koulutettavien asenteisiin, tietoihin ja taitoihin. Koulutus sotilasorganisaatiossa on kestoaltaan tarkasti määriteltyä, koulutettavien oppimisen ohjaamista haluttuun suuntaan. Tärkeänä tekijänä sotilaskoulutuksessa on oppijan ja kouluttajan välinen vuorovaikutussuhde. Vuorovaikutuksen lisäksi olennaisena tekijänä koulutuksessa on oppijan motivaatio saamaansa koulutusta kohtaan. Sotilaskoulutuksella pyritään myös vaikuttamaan koulutettavaan kokonaisvaltaisesti eli kasvattamaan koulutettavaa. (Kouluttajan opas 2006, 12.)

Sotilaskoulutuksen yhtenä päämääränä on myös kasvattaa koulutettavia. Sotilaskoulutuksen lopputuloksena ja tavoitteena on aina osaavista ja toimintakykyisistä yksittäisistä sotilaista muodostuva joukko, jolla on riittävä suorituskyky omasta sodanajan tehtävästä selviämiseen. Siksi koulutuksella on kyettävä luomaan jokaiselle yksilölle riittävät perusteet omien taidollisten, tiedollisten ja henkisten valmiuksien kehittämiseen. (Kouluttajan opas 2006, 13.)

3.2 Oppiminen

” Oppiminen on sitä, että oppijan tiedoissa ja taidoissa sekä havaitsemis- ja ajatustavoissa tapahtuu suhteellisen pysyviä muutoksia haluttuun, entistä kehittyneempään suuntaan” (Toiskallio 1998, 15). Puolustusvoimien johtajakoulutusohjelma perustuu konstruktivistiseen oppimiskäsitykseen, jonka mukaan oppiminen ei ole vain passiivista tiedon vastaanottamista. Konstruktivistisen oppimiskäsityksen mukaan suurin vastuu oppimisessa on itse oppijalla, joka aktiivisen toiminnan ja vuorovaikutuksen keinoin hankkii uutta tietoa ympäröivästä maailmasta. Uuden informaation hankkiminen ja käsittely on aina kytköksissä aiemmin opittuun. Uutta informaatiota käsitellään aikaisempien oppien ja kokemusten pohjalta luoden uusia tieto- ja taitorakenteita. (PEKOUL-OS PAK A 01.05.01.08 Varusmiesten johtaja- ja kouluttajakoulutus; Eteläpelto & Tynjälä 1999, 162-163.)

"Konstruktivismia voidaan pitää yläkäsitteenä, jonka alle on koottu tiettyjä oppimisprosessiin liittyviä yleisiä käsityksiä oppimisesta ja siihen vaikuttavista tekijöistä" (Halonen 2002, 35). Konstruktivismi ei siis ole varsinaisesti mikään oppimisteoria vaan näkemys tiedosta ja ihmisen tavoista hankkia tietoa. Se jakaantuu moniin eri koulukuntiin, joissa painotetaan eri asioita. Yhdistävänä tekijänä eri koulukunnilla on näkemys oppijan aktiivisesta roolista uuden tiedon tulkitsijana aikaisemman oppimansa pohjalta ja sosiaalisten yhteisöjen toimintaan osallistumalla. (Eteläpelto ym. 1999, 162-163.)

Oppimisympäristö on keskeisessä roolissa konstruktivistisen oppimiskäsityksen mukaan. Ympäristön luominen mahdollisimman autenttiseksi helpottaa oppijan informaation käsittelyä ja antaa esimerkin tilanteesta, jossa opittua on hyödyllistä käyttää. (Eteläpelto ym. 1999, 167-169.) Jos oppiminen irrotetaan siitä ympäristöstä, jossa sitä tullaan käyttämään, on oppijan hankalampi muodostaa käsitystä opetettavasta asiasta ja sen tarpeellisuudesta. Toisaalta jos opittua ei kyetä yhdistämään moneen eri kontekstiin voi opitun informaation käyttäminen muissa yhteyksissä muodostua liian vaikeaksi tehtäväksi. (Rauste - von Wright, von Wright & Soini 2003, 169.)

3.3 Kognitiivinen oppimispsykologia

Kognitiotiede tutkii erilaisia tietojärjestelmiä ja informaatiota käsitteleviä systeemejä. (Brattico & Lappi 2005, 6.) Kognitiiviset oppimisteoriat käsittelevät ihmiselle tärkeän informaation oppimista, muistamista ja mieleen palauttamista. (Keskinen, Korkiakangas, Kuusinen, Kuusinen, Wahlström 1991, 44.)

3.4 Muisti

” Kognitiotieteessä oppimista tarkastellaan muistin toimintana. Muisti taas kuvataan tiedon tallentamisena, varastoisena ja hakuna.” Yksinkertaistettuna muistamisen voidaan ajatella tarkoittavan jonkun aikaisemmin saadun havainnon toistamisena. (Brattico & Lappi 2005, 67, 74.) Muisti voidaan jakaa karkeasti työmuistiin (lyhytkestoinen muisti) ja pitkäkestoiseen muistiin. Työmuistiin varastoidaan informaatiota, jota käsittelemme parhaillaan ja jonka unohdamme nopeasti käsittelyn jälkeen. Pitkäkestoiseen muistiin arkistoidaan tietoa pidemmäksi aikaa, josta voimme palauttaa mieleemme jo hankittua tietoa uudelleenkäyttöä varten. Työmuistin kapasiteetin ollessa hyvin rajoittunut, voimme pitkäkestoiseen muistiin tallentaa nykykäsityksen mukaan rajattomasti tietoa. (Alho 2008; Hakkarainen, Lonka, Lipponen 2002, 24.)

Pitkäkestoisesta muistista tiedon mieleen palauttaminen vaatii tiedon uudelleen käsittelyä. Tietoa tai taitoja pitkäkestoisesta muistista ei siis voida siirtää sellaisenaan takaisin käyttöön, vaan ne on rakennettava uudelleen. Tietojen ja taitojen mieleen palauttaminen ei ole passiivista tiedon siirtoa ”muistilokerosta” toiseen, vaan pikemminkin aktiivista tiedon prosessointia. Mieleen palauttamiseen vaikuttavat myöhemmin hankittu tieto ja hakuvihteet joilla muistista yritetään löytää aikaisempaa tietoa käsiteltävästä asiasta. Tärkeänä osana mieleen palauttamiseen liittyy se kuinka tieto on tallennettu pitkäkestoiseen muistiin. Tieto on helpompi palauttaa mieleen, eli ikään kuin säilyttää muistissa ja ottaa käyttöön, jos tieto voidaan kytkeä moniin jo olemassa oleviin tietoihin pitkäkestoisessa muistissa. (Alho 2008; Brattico & Lappi 2005, 67-74).

Konstruktivistisen oppimiskäsityksen mukaan uusien tietojen ja taitojen oppiminen on aina kytköksissä aiemmin opittuun, joten voimme todeta pitkäkestoisen muistin olevan avainasemassa oppimista tarkasteltaessa. Toisin sanoen koulutustapahtumassa ja koulutusta suunniteltaessa on aina huomioitava koulutettavan aiemmat taidot ja tiedot sekä pyrittävä rakentamaan koulutustapahtumista jatkumo, jossa erilliset koulutustapahtumat voidaan liittää

toisiinsa. (Rauste - von Wright, von Wright & Soini 2003, 162-164; Alho 2008, Brattico & Lappi 2005, 67-74.)

Oppimistapahtuman jälkeen hankitulla tiedolla on vaikutuksia muistista palautettavaan ja muistissa olevaan tietoon. Toisin sanoen mitä enemmän uusi opittava asia muistuttaa jo muistissa olevia tietorakenteita, sitä helpompi on oppijan palauttaa mieleen aikaisemmin opittu ja sitoa uuden oppiminen aikaisempaan. Tätä edellä mainittua oppimistapahtuman jälkeen hankitun tiedon vaikutusta muistissa jo olevaan tietoon kutsutaan siirtovaikutukseksi eli transferiksi. Siirtovaikutuksen vuoksi uudessa koulutustapahtumassa onkin huomioitava aina mitä tietoja ja taitoja koulutettavilla jo on muistirakenteissaan. (Alho 2008.)

3.5 Skeemat

Ihminen toimii vuorovaikutuksessa ympäristön kanssa. Ihminen havainnoi, pohtii sekä toimii osana ympäristöä ja kerää informaatiota ympärillä tapahtuvasta. Muistiin taltioidaan kuvaa tapahtumista eli muodostetaan tietorakenteita koetuista tapahtumista myöhempää käyttöä varten. (Rauste - von Wright ym. 2003, 90.) Kognitiivisen oppimispsykologian mukaan ihmisen sisälle muodostuvat tietorakenteet eli skeemat ovat aikaisemmista kokemuksistamme muodostettuja malleja, joiden perusteella tulkitsemme ja valikoimme ympäristöstä saatavaa informaatiota. (Heikurinen 1994, 45-47.)

Skeemat toimivat ajattelumme ja ymmärtämismme peruspilareina. Skeemojen avulla ihminen kykenee ennakoimaan tulevaa eli muodostamaan oletuksia tapahtumien kulusta aiempaan kokemukseensa perustuen. Olemassa olevien skeemojen kautta ihminen luo uutta tietoa käsiteltävästä aihepiiristä. (Heikurinen 1994, 47-48.) Ihmisen joutuessa käsittelemään uutta informaatiota hän pyrkii tulkitsemaan sitä aikaisempien skeemojen pohjalta. Muistiin jää koetusta tapahtumasta tieto tai oletus, jonka pohjalta samankaltaisissa tilanteissa ihminen pyrkii toimimaan. Jos skeema on hyvin jäsennelty, ihminen kykenee jo hyvin pienestä tilanteesta saatavasta informaatiosta muodostamaan ennakkokäsityksen mitä kyseisessä tilanteessa tulee tapahtumaan ja kuinka hänen tulee tilanteessa toimia. (Bartlett; Rauste - von Wright ym. 2003, 91-92.)

Ellei ympäristöstä saatavaa informaatiota kyetä sitomaan jo olemassa oleviin skeemoihin ihminen voi muuttaa hallitsemiaan tietorakenteita sellaisiksi, että ne vastaavat paremmin käsiteltävään informaatioon. Kyseisestä prosessista käytetään nimitystä akkommodaatio, jossa ihminen pyrkii muokkaamaan olemassa olevat skeemat tarkoituksenmukaisemmiksi

kyseiseen tilanteeseen. Akkommodaation avulla ihminen pyrkii saavuttamaan tasapainotilan eli sopeutumaan ympäristöön. (Heikurinen 1994, 48.)

Skeemat tallentuvat muistiin sellaisina kuin ne on mieleen painamisvaiheessa tulkittu. Siksi olennaista mieleenpainamisvaiheessa eli oppimistapahtumassa on muodostaa opetettavasta asiasta hyvin jäsenneltyjä kokonaisuuksia, jotka tallentuvat skeemoina muistiimme. Mitä jäsennellympiä kokonaisuuksia ovat, sitä paremmin ne tallentuvat oppijan mieleen. Avainasemassa on siis tiedon prosessoinnin syvyys, toisin sanoen kuinka hyvin ymmärrämme käsiteltävän asian ja tallennamme sen muistiimme itsellemme hyvin organisoituneena kokonaisuutena. (Bartlett; Alho 2008.)

Jos pelkistämme oppimisen tiedon muistista hakemiseksi ja sen toistamiseksi, on opitun tiedon muistista hakeminen ratkaisevan tärkeää. Skeemateorian mukaan tiedon hakeminen muistista on sitä helpompaa mitä paremmin tieto on organisoitu muistiin. Tutkielman muistia käsittelevässä osiossa totesimme tiedon haun muistista helpottuvan jos hankittu tieto voidaan kytkeä moniin jo olemassa oleviin tietoihin. Näin muistiimme muodostuu useampia muistijälkiä ja skeemat aktivoituvat helpommin saamastamme informaatiosta. Eri koulutustapahtumissa on oltava yhteisiä tekijöitä joiden perusteella oppija voi liittää eri osakokonaisuudet helposti toisiinsa. (Bartlett; Alho 2008; Brattico & Lappi 2005, 67-74)

4. JOUKKUEENJOHTAJAKOULUTUKSEN TOTEUTUS ERI ASELAJEISSA

Tutkielman luvussa kolme tarkastelemamme teorian pohjalta totesimme, että koulutuksen eri osakokonaisuuksien on oltava jatkumo ja yhteiset elementit eri koulutustapahtumissa helpottavat oppimista. Maasotalinjan sotataidon opintoja ja reserviupseerikurssin opetusta voidaan pitää suurina koulutustapahtumina, joten myös niillä olisi hyvä olla yhteisiä elementtejä oppijan kannalta tarkasteltuna. Oppijan on siis helpompi omaksua uutta ja oppia, jos sotataidon opinnoissa voidaan käyttää hyväksi reserviupseerikurssilla opittuja tietoja ja taitoja. Mitä enemmän opetettavissa asioissa on samaa ja tuttua opiskelijalle, sitä helpompi hänen on ottaa tietoa vastaan ja prosessoida sitä.

4.1 Maasotalinjalla tarvittavat valmiudet

Uutta tietoa tulkitaan jo meillä olemassa olevien tietorakenteiden kautta. Reserviupseerikurssilla eri aselajeissa saatavien valmiuksien tarkastelemiseksi on määriteltävä minkälaisista tietorakenteista, skeemoista on hyötyä maasotalinjan sotataidon opinnoissa. Sotataidon opintojen sisältöä ja tavoitteita tarkastelemalla sekä analysoimalla voidaan määrittää niitä valmiuksia joita opintoja aloittavalla opiskelijalla tulisi olla ennen opintojen aloittamista.

Taistelun perusteet 1 ja 2 -pedagogisen käsikirjoituksen mukaan sotataidon opinnot ovat käytäntöön painottuvia. Opintojen tärkeimpiä kokonaisuuksia ovat vihollinen, omat joukot sekä taistelutekniikka. (Taistelun perusteet 1 (2A02) ja Taistelun perusteet 2 (2A03) pedagoginen käsikirjoitus.) Sotataidon opinnoissa edellä mainittuja kokonaisuuksia tarkastellaan jääkärijoukkueenjohtajan näkökulmasta. Reserviupseerikurssin opetussuunnitelmassa sotataitoon verrattavien oppiaineiden, taktiikan sekä aselajiopin koulutuksen sisällöt voidaan jakaa samoihin kokonaisuuksiin (vihollinen, omat joukot sekä taistelutekniikka) maasotalinjan taistelun perusteet kurssien kanssa. (Taistelun perusteet 1 (2A02) ja Taistelun perusteet 2 (2A03) pedagoginen käsikirjoitus; PEmaav-os PAK 2:1.2 maavoimien reserviupseerikurssin opetussuunnitelma.)

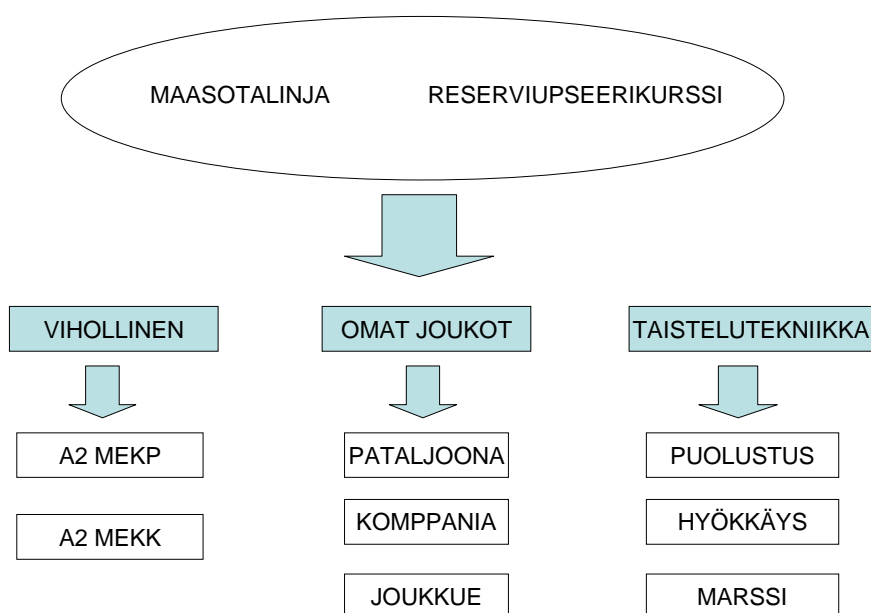
Maasotalinjan sotataidon opetuksen ja reserviupseerikurssin vastaavien oppiaineiden tavoitteita sekä opetuksen sisältöä tarkastelemalla voimme todeta niiden olevan hyvin samanlaisia. Molemmissa tavoitteena on opettaa perusteet joukkueen taistelusta sotataidon periaatteiden mukaisesti sekä luoda opiskelijalle pohja myöhempää harjaantumista varten. Maasotalinjan tarkoituksena on antaa kaikille maavoimien upseereiksi valmistuville yhtenäinen joukkueenjohtajakoulutus jääkäriaselajista. Opetus maasotalinjalla lähtee reserviupseerikurssin tavoin perusteista liikkeelle, vaikkakin kaikilla koulutettavilla on joukkueenjohtajatasen koulutus jo ennestään. Aikaisempaa kokemusta jääkärijoukkueen toiminnasta ei edellytetä vaan koulutus on rakennettu hyvin samankaltaiseksi reserviupseerikurssin kanssa, jossa koulutettavilla ei ole aikaisempaa kokemusta joukkueen suuruisen osaston taistelutoiminnasta. Maasotalinjan sekä reserviupseerikurssin asettamat tavoitteet koulutukselle ovat hyvin samantasoiset, vaikka maasotalinjalla opiskelevat ovat jo suorittaneet joukkueenjohtajakoulutuksen. Kaikki opiskelijat eivät ole suorittaneet joukkueenjohtajakoulutustaan jääkäriaselajissa, mikä selittää samantasoiset tavoitteet maasotalinjalla sekä reserviupseerikoulussa. (Taistelun perusteet 1 (2A02) ja Taistelun

perusteet 2 (2A03) pedagoginen käsikirjoitus; PEmaav-os PAK 2:1.2
maavoimien reserviupseerikurssin opetussuunnitelma.)

Vaikka sotataidon opintojen lähtötaso on hyvin matala erilaisista koulutustaustoista johtuen, voivat eri aselajeissa suoritettut joukkueenjohtajakoulutukset antaa erilaiset valmiudet kyseisiin opintoihin. Tutkielman luvun kolme mukaanhan oppija tulkitsee uutta informaatiota aikaisempien oppien perusteella sekä muodostaa ennakkokäsityksiä asioista jo oppimansa kautta. Näin ollen jo reserviupseerikoulussa samoja asioita sotataidon opintojen kanssa käsitelleet voivat palauttaa muistista samaa aihetta käsittelevän tiedon ja jatkaa syvempien tietorakenteiden muodostamista. Täysin uusina asioina sotataidon opintojen sisältöä käsittelevät taas joutuvat prosessoimaan uutta informaatiota koko ajan ilman aikaisempaa kokemusta, eikä uutta tietoa voida kytkeä aikaisemmin opittuun.

5. RESERVIUPSEERIKOULUTUKSEN ANTAMAT VALMIUDET SOTATAIDON OPINTOIHIN

Maasotalinjan sotataidon opinnot voidaan tiivistää kolmen yläluokan alle. Suurina kokonaisuuksina opinnoissa käsiteltävinä aiheina ovat vihollinen, omat joukot sekä taistelutekniikka. Reserviupseerikurssin opetussuunnitelmasta sotataitoa vastaava opetus voidaan luokitella myös näihin edellä mainittuihin yläluokkiin. Yläluokissa mainitut aiheet voidaan jakaa edelleen pienemmiksi kokonaisuuksiksi, alaluokiksi, kuvion 2 mukaisella tavalla.

KUVIO 2. Luokittelu.

Maasotalinjan sotataidon opetuksessa sekä reserviupseerikurssin koulutuksessa ylä- ja alaluokat ovat samat. Luvussa kaksi tarkastellun kognitiivisen oppimispsykologian mukaan oppijan on helpompi oppia uutta ja muodostaa uusia tietorakenteita, jos hänellä on aikaisempaa kokemusta käsiteltävästä informaatiosta. Reserviupseerikurssilla koulutettavalle on siis muodostunut skeemoja niistä aiheista, joita käsitellään maasotalinjan sotataidon opetuksessa. Maasotalinjalla opiskeleva kadetti on saanut käsityksen kuvion 2 mukaisista ylä- ja alaluokan käsitteistä. Kadetilla voidaan katsoa olevan perusteet ymmärtää näihin käsitteisiin liittyviä asioita ja käsitellä sotataidon opetuksessa tulevia uusia asioita hänelle reserviupseerikoulussa opetetun pohjalta.

5. 1 Vihollinen

Yhden yläluokan muodostaa käsite vihollinen. Maasotalinjan sotataidon opinnoissa vihollisesta opiskelijoille opetetaan mekanisoidunkomppanian- ja pataljoonan kokoonpanot sekä käyttöperiaatteet hyökkäyksessä ja puolustuksessa. (Taistelun perusteet 1 (2A02) ja Taistelun perusteet 2 (2A03) pedagoginen käsikirjoitus; Maasotakoulu 93. KadK maasotalinjan viikko-ohjelma vko 15.) Reserviupseerikurssin opetussuunnitelman mukaan taktiikan koulutuksen tarkoituksena on opettaa upseerioppilaille todennäköisen vastustajan kokoonpanot ja toimintatavat omaan koulutushaaraan liittyen. Sotilaspoliisikomppanian toimintaympäristössä todennäköisen vastustajan muodostavat vihollisen erikoisjoukot, joten sotilaspoliisikomppaniassa palveleville koulutettiin vihollisen erikoisjoukkojen kokoonpanot sekä käyttöperiaatteet. Pioneerikomppanian viikko-ohjelmissa vihollisesta puhutaan yleisellä tasolla eikä tarkoista opetettavista kokoonpanoista ole mainintaa. 1. Komppanian kiväärilinjan koulutuksessa vihollisen todennäköinen kokoonpano muodostuu maasotalinjan sotataidon opetuksen kanssa samalla tavalla mekanisoidustapataljoonasta sekä -komppaniasta. (Reserviupseerikoulu 1. Komppania viikko-ohjelma vko 17; pioneerikomppania viikko-ohjelma vko 1, sotilaspoliisikomppania viikko-ohjelma vko 1, 2, 7.)

Maasotalinjalla ja 1. Komppanian koulutuksessa vihollisesta on käsitelty viikko-ohjelmien perusteella lähes samanlaiset organisaatiot. Sotilaspoliisikomppaniassa koulutettava vihollisen organisaatio on ollut hyvin erilainen ja pioneerikomppanian koulutuksessa puhutaan vihollisesta yleisellä tasolla. Voidaan siis todeta, että kiväärilinjalla reserviupseerikoulutuksensa saanut opiskelija on käsitellyt samaa vihollisen organisaatiota jo ennen sotataidon koulutuksen alkamista maasotalinjalla. Hänellä on jo olemassa ennakkokäsitys vihollisen toiminnasta ja sen organisaatiosta, jota hän voi soveltaa uuden

oppimiseen. Sotilaspoliisi ja pioneerikomppaniassa palvelleet ovat käsitelleet vihollista erilaisissa toimintaympäristöissä ja konteksteissa. Heidän käsityksensä vihollisesta organisaationa ja sen toimintaperiaatteina eroavat varmasti kiväärilinjalla koulutetusta ennen sotataidon opintojen aloittamista. Muissa kuin kiväärilinjalla palvelleet joutuvat siis lähtemään ilman ennakkotietoja ja muistirakenteita rakentamaan kuvaa ”uudesta vihollisesta”.

5.2 Omat joukot

Omien joukkojen organisaatioiden koulutuksessa maasotalinjan sotataidon opinnoissa koulutettiin analysoitavien asiakirjojen mukaan jääkärikomppanian ja jääkärijoukkueen kokoonpanot sekä käyttöperiaatteet. Käytettävästä organisaatiosta ei ole asiakirjoissa tarkempaa mainintaa onko käsiteltävä organisaatio M/91, M/05 vai molemmat. Reserviupseerikurssin kiväärilinjalle koulutettavat joukot olivat M/05 organisaation mukainen jääkäripataljoona, -komppania ja -joukkue. Sotilaspoliisikomppaniassa on asiakirjojen perusteella pysytty reserviupseerikurssin opetussuunnitelman mukaisessa ohjeistuksessa, jonka mukaan sotilaspoliiseille on koulutettu vain oman aselajin mukaiset organisaatiot, sotilaspoliisikomppania ja -joukkue. Pioneerikomppaniassa omien joukkojen organisaatioita on käsitelty muita yksiköitä laajemmin. Organisaatioita on lähdetty käsittelemään aina prikaati tasalta asti, käsittäen jalkaväkiprikaatin, valmiusprikaatin, jääkäripataljoonan sekä komppanian. Pääpaino koulutuksessa on kuitenkin ollut opettaa pioneerikomppanian ja -joukkueen organisaatiot ja käyttöperiaatteet. (Maasotakoulu 93. KadK maasotalinjan viikko-ohjelma vko 15; Reserviupseerikoulu 1. Komppania viikko-ohjelma vko 17; pioneerikomppania viikko-ohjelma vko 1, sotilaspoliisikomppania viikko-ohjelma vko 1.)

Pioneerin ja sotilaspoliisin aselajeissa palvelleet ovat käsitelleet hyvin erilaisia organisaatioita kiväärilinjaan tai maasotalinjaan verrattuna. Kiväärilinjalla palvelleelle omien joukkojen suorituskky sekä sen käyttöperiaatteet ovat tulleet tutuiksi jo ennen sotataidon opetuksen alkamista. Sotataidon opetuksessa kiväärilinjalla palvelnut opiskelija voi palauttaa mieleensä jo reserviupseerikoulussa hänelle opetetut organisaatiot ja opetus toimii enemmänkin kertaavana kuin uutta opettavana koulutustapahtumana. Aikaisemmin oppimansa pohjalta on helpompi olettaa kuinka joukko toimii erilaisissa tilanteissa. Pioneerina tai sotilaspoliisina palvelleille on muodostunut samalla tavalla käsityksiä samansuuruisen osaston toiminnasta, mutta kaluston, toimintaperiaatteiden sekä tehtävien ollessa erilaisia maasotalinjalla on heidän hankalampi käyttää reserviupseerikurssilla opittua hyväkseen.

5.3 Puolustus

Sotataidon opintojen puolustuksen osiossa kadeteille koulutettiin jääkärijoukkueen puolustus komppanian osana. Koulutus rakentui oppitunneista, joissa annettiin perusteet joukkueen puolustuksesta ja varsinainen kouluttaminen tapahtui maastoharjoituksissa. Maastoharjoituksissa koulutettiin jääkärijoukkueen puolustukseen ryhmittäminen, tarkastus- ja käskykierrokset sekä taistelusuunnitelman laatiminen. Ryhmittämisen ja harjoittelun jälkeen toteutettiin puolustustaistelu tehtyjen suunnitelmien mukaan. 1. Komppaniassa jääkärijoukkueen puolustuksen koulutus rakentui samoista osioista maasotalinjan sotataidon opintojen kanssa. Upseerioppilaille koulutettiin joukkueen puolustus samojen osakokonaisuuksien; arvion vihollisen toiminnasta, ryhmittämisen, tarkastus- ja käskykierrosten sekä taistelusuunnitelman tekeminen joiden kautta jääkärijoukkueen puolustus muodostuu. Sotilaspoliisikomppaniassa koulutetusta joukkueen puolustuksesta ei ole asiakirjoissa tarkempaa erittelyä koulutuksen sisällöstä. Pioneerikomppaniassa puolustuksen koulutuksessa painottuivat lähes samat asiat maasotalinjan sekä 1. Komppanian kanssa. Joukkueen puolustus koulutettiin osana komppanian puolustusta tärkeimpinä osakokonaisuuksina joukkueen ryhmittäminen, johtajien tehtävät, taistelusuunnitelman tekeminen sekä puolustustaistelun harjoittelu. (Maasotakoulu 93. KadK maasotalinjan viikko-ohjelma vko 16; Taistelun perusteet 1 (2A02) ja Taistelun perusteet 2 (2A03) pedagoginen käsikirjoitus; Reserviupseerikoulu 1. Komppania viikko-ohjelma vko 20-22; pioneerikomppania viikko-ohjelma vko 4, sotilaspoliisikomppania viikko-ohjelma vko 8.)

Kaikissa tarkasteltavissa yksiköissä koulutettiin joukkueen puolustuksen perusteet. 1. Komppanian joukkueen puolustuksen koulutuksen sisältö on asiakirjojen perusteella lähes yhteneväinen maasotalinjan kanssa. Pioneerikomppaniassa annettu koulutus on myös hyvin samansuuntainen ja komppanian viikko-ohjelmien perusteella koulutuksesta löytyy osittain samoja kokonaisuuksia maasotalinjan sekä 1. Komppanian kanssa. Maasotalinjan alkaessa tutkielmassa käsiteltävissä yksiköissä reserviupseerikoulun suorittaneille on muodostunut käsitys joukkueen puolustuksen rakenteesta ja siihen liittyvistä toiminnoista. Maasotalinjan ja 1. Komppanian puolustuksen koulutuksen osakokonaisuudet ovat lähes yhteneväiset, voi 1. Komppaniassa palvellut palauttaa nopeasti mieleensä pitkäkestoisesta muistista jo reserviupseerikoulussa oppimansa perusteet joukkueen puolustuksesta. Näin hän voi ruveta muodostamaan nopeammin syvempiä tietorakenteita ja sitoa maasotalinjan opetus jo aiemmin opittuun. Sotilaspoliisi ja pioneerikomppaniassa palvelleet taas ovat tarkastelleet joukkueen puolustusta erilaisessa organisaatiossa ja toimintaympäristössä. Vaikka myöhemmissä

opinnoissa maasotalinjalla toimintaympäristö ja organisaatio ovat erilaisia, voivat he muuttaa jo heillä olevia tietoja puolustuksesta vastaamaan paremmin uuteen toimintaympäristöön.

5.4 Hyökkäys

Jääkärijoukkueen hyökkäys muodosti yhden suuren osakokonaisuuden maasotalinjan sotataidon opinnoissa. Hyökkäyksen opinnot sisälsivät jääkärijoukkueen hyökkäyksen komppanian pääosissa sekä karkijoukkueena, perustaistelumenetelmien opettamisen ja hyökkäykseen liittyvien suunnitteluprosessien harjoittelemisen. 1. Komppaniassa joukkueen hyökkäyksestä koulutettiin jääkärijoukkueen hyökkäys komppanian osana, perustaistelumenetelmät, hyökkäys karkijoukkueena sekä komppanian pääosissa. Pioneerien hyökkäyksen koulutus rakentuu miinoitteiden raivaamisen ympärille sekä yhteistoimintaan hyökkäyksessä jääkärijoukkojen kanssa. Koulutuksessa painotetaan pioneerijoukkueen hyökkäystä jääkärikomppanian hyökkäysalueella, yhteistoiminnassa jääkärijoukkojen kanssa. Sotilaspoliisikomppaniassa joukkueen hyökkäyksen koulutus on hyvin erilainen muihin käsiteltäviin yksiköihin verrattuna. Joukkueen hyökkäys on käsittänyt yhden joukkueen hyökkäysammunnan ampumaleirillä, muuten sotilaspoliiseille hyökkäystä on koulutettu ryhmä kokoonpanossa asutuskeskuksessa. Hyökkäyksen kouluttamiseen käytetty aika on huomattavasti muita yksiköitä vähäisempi sotilaspoliiseille koulutettavien muista poikkeavien taitojen, kuten henkilösuojauksen, takia. (Maasotakoulu 93. KadK maasotalinjan viikko-ohjelma vko 18; Taistelun perusteet 1 (2A02) ja Taistelun perusteet 2 (2A03) pedagoginen käsikirjoitus; Reserviupseerikoulu 1. Komppania viikko-ohjelma vko 19,23-24; pioneerikomppania viikko-ohjelma vko 5,8,10, sotilaspoliisikomppania viikko-ohjelma vko 7, 13.)

Sotilaspoliisikomppaniassa palvelleet ovat pääasiassa toimineet hyökkäyksen osalta ryhmäkokoonpanossa. Joukkueen suuruisen osaston taistelu hyökkäyksessä, jääkärijoukkueen toimintaympäristössä tulee uutena asiana. Reserviupseerikoulussa muodostettu käsitys hyökkäyksestä ja siihen liittyvistä toiminnoista on vaikea sitoa maasotalinjalla opetettuun, jos opetetut asiat ovat näinkin erilaisia. Sotilaspoliisina toiminut joutuu muodostamaan kokonaan uuden käsityksen toiminnasta hyökkäyksessä eikä aikaisemmasta koulutuksesta muodostuneita malleja voida käyttää hyväksi. Toisaalta aikaisempia käsityksiä ja jo opittuja taitoja muokataan uuden tiedon kautta paremmin kyseiseen tilanteeseen sopivaksi, mikä voi tuoda erilaista näkökulmaa käsiteltävään asiaan. Pioneerikomppaniassa hyökkäys on ollut yhteistyötä jääkärijoukkojen kanssa, joten jääkärijoukkojen toiminta hyökkäyksessä on jollain

tasolla tuttua. Pioneerina reserviupseerikurssin suorittanut voi siis löytää yhteisiä elementtejä maasotalinjan ja reserviupseerikurssin hyökkäyksen koulutuksesta. On helpompaa lähteä oppimaan jääkärijoukkojen hyökkäystoimintaa, kun on olemassa jo ennestään käsitys kyseisestä toiminnasta. 1. Komppaniassa palvelleet ovat toimineet reserviupseerikoulussa jo samoissa tehtävissä sekä samassa toimintaympäristössä, jossa maasotalinjalla tullaan toimimaan. Perustaistelumenetelmät sekä hyökkäykseen liittyvät toimintatavat on helpompi omaksua, kun opetus sisältää lähes samat asiat maasotalinjalla ja reserviupseerikoulussa.

5.5 Marssi

Maasotalinjalla koulutuksen tarkoituksena oli opettaa moottori- ja jalkamarssin perusteet. Jalkamarssin koulutus sisälsi eri etenemismuodot, tähystyssuunnat sekä vahvistetut käsimerkit. Moottorimarssista koulutettiin marssin yleisjärjestelyt sekä toiminta lähtö- ja tuloalueella. Pioneerikomppaniassa marssista opetettavaa sisältöä ei ole erikseen eritelty vaan koulutus on mahdollisesti sisällytetty muihin koulutusaiheisiin. Sotilaspoliisikomppaniassa marssin opettaminen käsittää asiakirjojen perusteella marssikäskyn laatimisen ja myös komppanian marssin perusteet. 1. Komppaniassa koulutettiin joukkueen moottorimarssin perusteet sekä joukkueen liikkuminen maastossa. (Maasotakoulu 93. KadK maasotalinjan viikko-ohjelma vko 15-16; Taistelun perusteet 1 (2A02) ja Taistelun perusteet 2 (2A03) pedagoginen käsikirjoitus; Reserviupseerikoulu 1. Komppania viikko-ohjelma vko 18; pioneerikomppania viikko-ohjelma vko 2-3, sotilaspoliisikomppania viikko-ohjelma vko 1-2.)

6. TUTKIMUKSEN TULOKSET

6.1 Johtopäätökset

Reserviupseerikurssin ja maasotalinjan sotataidon opintojen sisällöt ovat hyvin samanlaiset. Molempien kurssien koulutuksen sisällöistä on löydettävissä samanlaiset osakokonaisuudet reserviupseerikurssilla annettavista erilaisista koulutussuuntauksista huolimatta. Yleisellä tasolla reserviupseerikurssin voidaan katsoa antavan valmiuksia ja opettavan niitä tietoja ja taitoja, joita tarvitaan myöhemmin maasotalinjan sotataidon opinnoissa.

Vaikka reserviupseerikurssilla käsitellään samoja asioita suurina kokonaisuuksina kuin sotataidon opinnoissa, on eri aselajien antamissa valmiuksissa eroja. 1. Komppaniassa

annettava koulutus on tässä tutkimuksessa analysoitavien asiakirjojen perusteella lähes identtinen maasotalinjan sotataidon opintojen kanssa. Kaikkien käsiteltyjen osakokonaisuuksien omien joukkojen, puolustuksen, hyökkäyksen, vihollisen ja marssin koulutuksen sisällöt ovat melkein samat. 1. Komppania kouluttaa juuri samoja tietoja ja taitoja, joita tarvitaan maasotalinjalla. Maasotalinjan sotataidon opintoja voidaankin pitää kertaavana opetuksena 1. Komppaniassa palvelleille. Uusia koulutettavia asioita ei sotataidon opinnoissa juurikaan tullut esille, vaan aikaisempia opittuja tietoja ja taitoja voitiin käyttää hyväksi sotataidon koulutuksessa.

Sotilaspoliisikomppaniassa annettava joukkueenjohtajakoulutus käsittelee samoja osakokonaisuuksia maasotalinjan kanssa, mutta niiden sisältö on hyvin erilainen. Sotilaspoliisi aselajissa annettava koulutus käsittelee samoja aiheita, joita myös maasotalinjalla opetetaan. Koulutuksessa toimiva organisaatio sekä toimintaympäristö ovat kuitenkin hyvin erilaisia maasotalinjan kanssa. Koulutuksen sisällöt eroavat omien joukkojen, vihollisen ja etenkin hyökkäyksen osalta paljon maasotalinjalla koulutettavasta. Näin ollen reserviupseerikurssilla opetettuihin tietoihin ja taitoihin voi olla vaikea liittää maasotalinjalla opetettavia asioita.

Pioneeriaselajissa suoritettu joukkueenjohtajakoulutus antaa valmiuksia sotataidon opintoihin. Vaikka koulutuksen sisällöissä on paljon eroavaisuuksia sotataidon opintoihin verrattuna, antaa pioneeriaselajissa suoritettu joukkueenjohtajakoulutus perustiedot ja taidot samoista kokonaisuuksista joita sotataidon opinnoissa käsitellään. Pioneerien erilaisista tehtävistä, organisaatioista ja toimintatavoista huolimatta koulutuksen tärkeimmät kokonaisuudet, hyökkäys ja puolustus, olivat sisällöltään hyvin samanlaisia sotataidon opintojen vastaavien kanssa. Näitä aikaisemmin hankittuja tietoja ja jääkäreitten kanssa harjoitetun yhteistoiminnan kautta voidaan sitoa sotataidon opintoja reserviupseerikurssilla saatuihin tietoihin.

Kaikissa tutkimuksessa tarkastelluissa yksiköissä koulutettiin samoja aiheita maasotalinjan sotataidon opintojen kanssa. Opintojen sisällöissä oli löydettävissä suuriakin eroavaisuuksia eri aselajien välillä, mutta koska sotataidon opinnot lähtevät varsin matalalta tasolta liikkeelle, ei lisäopetukselle ennen opintojen alkamista tutkimuksessa tarkastelluista yksiköistä tuleville ole tarvetta. Maasotalinjan sotataidon opinnot on sisällöltään hyvin samanlainen reserviupseerikurssin kanssa ja siksi erilaisissa aselajeissa suoritettu reserviupseerikurssi valmistaa hyvin sotataidon opintoihin.

6.2 Pohdinta

Tutkimuksessa onnistuttiin selvittämään eri erilaisten joukkueenjohtajakoulutuksen antamia valmiuksia sotataidon opintoihin teoreettisesta näkökulmasta tarkasteltuna ja asetettuihin tutkimuskysymyksiin saatiin vastauksia. Toisaalta eri yksiköissä annettavan koulutuksen vertaileminen oli haastavaa, koska reserviupseerikoulussa ei koulutuksesta tehdä pedagogisia käsikirjoituksia. Pedagogiset käsikirjoitukset olisivat helpottaneet koulutusten vertailemistä ja parantaneet myös tutkimuksen luotettavuutta, koska viikko-ohjelmien ja opetussuunnitelmien yksityiskohtaisuus riippuu paljon viikko-ohjelman tekijästä.

Tutkimuksen tuloksia tarkasteltaessa on hyvä muistaa tutkimuksen teoreettinen näkökulma, joten tutkimustuloksia ei suoraan voida siirtää käytäntöön. Toisaalta tutkimuksessa on tarkasteltu eri yksiköissä annettavaa koulutusta, josta voidaan nähdä mitä eri aselajeista tuleville opiskelijoille on koulutettu ja mahdollisesti käyttää tätä tutkimusta avuksi tulevien sotataidon opintojen suunnittelussa, huomioimalla eri aselajeista tulevien kadettien lähtötietojen eroavaisuuksia ja käsityksiä opetettavista aiheista.

LÄHTEET

1. JULKAISTUT LÄHTEET

Alho, T. 2008 Muisti ja mieleenpalauttaminen: Muisti asevelvollisuusarmeijan koulutuksen keskeisenä tekijänä. Sotilas aikakauslehti 83, 9-19.

Bartlett, F.C. 1932. Remembering: A Study in Experimental and Social Psychology. Cambridge University Press.

<http://www.ppsis.cam.ac.uk/bartlett/TheoryOfRemembering.htm>

Eteläpelto, A. & Tynjälä P. (toim.). 1999. Oppiminen ja asiantuntijuus. Työelämän ja koulutuksen näkökulmia. Juva: WSOY

Hakkarainen, K. Lonka, K. Lipponen, L. 2002. Tutkiva oppiminen. Älykkään toiminnan rajat ja niiden ylittäminen. Porvoo: WS Bookwell OY.

Halonen, P. 2002. Oppiminen muuttuvassa koulutuskulttuurissa.

Teoksessa: J. Toiskallio, M. Kalliomäki, P. Halonen & J. Anttila. Sotilaspedagogiikkaa kouluttajille. Vaasa: Ykkös-Offset Oy

Halonen, P. 2007. Puolustusvoimien koulutuskulttuurin rakentuminen. Helsinki: Edita Prima Oy.

Heikurinen, T. 1994. Kouluttamisen perusteet. Pieksämäki: RT-paino

Hirsjärvi, S., Huttunen, J. 1999. Johdatus kasvatustieteeseen. Juva: WSOY

Keskinen, E, Korkiakangas, M, Kuusinen, J, Kuusinen, K, Wahlström, R.1991. Kasvatuspsykologia. Juva: WSOY

Kouluttajan opas. Helsinki: Edita Prima Oy.

Maanpuolustuskorkeakoulun opinto-opas 2008–2009 Sotatieteiden kandidaatin ja maisterin tutkinnot. Helsinki: Edita Prima Oy

Rauste - von Wright, M., Von Wright, J. & Soini, T. 2003. Oppiminen ja koulutus. 9., uudistettu painos. Juva: WSOY

Toiskallio, J. 1998. Sotilaspedagogiikan perusteet. Hämeenlinna: Karisto Oy.

Tuomi, J., Sarajärvi, A. 2004. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy

<http://www.mil.fi/maavoimat/joukot/ruk>

2. JULKAISEMATTOMAT LÄHTEET

Brattico, P, Lappi, O.2005. Johdatus kognitiotieteeseen. Helsingin yliopisto / Avoin yliopisto.

Maasotakoulun toimintakäsäsky 2007 (MAASK kky AC6736/22.12.2006)

Taistelun perusteet 1 (2A02) ja Taistelun perusteet 2 (2A03) pedagoginen käsikirjoitus

PEKOUL-OS PAK A 01.05.01.08 Varusmiesten johtaja- ja kouluttajakoulutus

PEKOUL – OS PAK A 01:05.01.01 varusmieskoulutuksen yleisjärjestelyt

PEmaav-os PAK 2:1.2 maavoimien reserviupseerikurssin opetussuunnitelma

Maasotakoulu 93. KadK maasotalinjan viikko-ohjelmat 14- 25/2007

Reserviupseerikoulu 1.K viikko-ohjelmat 16-30/2008

Reserviupseerikoulu Pioneerikomppania viikko-ohjelmat 1-15/2008

Reserviupseerikoulu Sotilaspoliisikomppania viikko-ohjelmat 0-14/2008

3. MUUT LÄHTEET

Tuominen, J. Luennot 4-5.12.2007.